

Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad

Dr Paweł Wais
Zastępca Dyrektora
Departament Rozwoju Regionalnego

Rzeszów, 9 grudnia 2016 r.

Główne zagadnienia w prezentacji

- ❖ **Przebieg prac nad Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad**
- ❖ **Cel główny oraz kluczowe kierunki rozwoju gmin**
- ❖ **System wdrażania Programu**
- ❖ **Źródła finansowania realizacji Programu**
- ❖ **Działania na rzecz realizacji Programu**
- ❖ **Rada Programowa**
- ❖ **Monitoring Programu**
- ❖ **Podsumowanie**

Przebieg prac nad Programem

Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad (PSRB) - wspólna inicjatywa samorządu regionalnego województwa podkarpackiego oraz Związku Bieszczadzkich Gmin Pogranicza (ZBGP).

- ❖ **Inicjatywa przygotowania programu** –uchwała Zarządu Województwa Podkarpackiego nr 146/3355/12 z 12 czerwca 2012 r. w sprawie powołania Zespołu ds. „Programu promocji i rozwoju Bieszczadów.
- ❖ **Rozpoczęcie prac nad Programem** - uchwała Zarządu Województwa nr 211/4970/13 z dnia 19 lutego 2013 r. o przystąpieniu do przygotowania Programu.
- ❖ **Przyjęcie projektu Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko** – uchwała Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2014 r. Nr 343/8171/14.
- ❖ **Konsultacje społeczne projektu Programu i Prognozy Oddziaływania na środowisko** - V-VI 2014.
- ❖ **Przyjęcie Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko** - uchwała Zarządu Województwa Podkarpackiego z dn. 7.IV. 2015 roku.
- ❖ **Przyjęcie Uzasadnienia i Podsumowania oceny oddziaływania na środowisko** - 12.VII.2016 roku.
- ❖ **Tekst jednolity Programu** - 2 sierpnia 2016 roku.

Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad

Wizja rozwoju Bieszczadów w 2020 roku:

Bieszczady będą obszarem zrównoważonego rozwoju, który poprzez zwiększenie i zróżnicowanie usług turystycznych będzie w pełni korzystał ze swoich zasobów endogenicznych tworzonych przez walory środowiska przyrodniczego, a dzięki poprawie dostępności przestrzennej oraz wzrostowi jakości kapitału ludzkiego podniesie swoją atrakcyjność jako miejsca lokalizacji inwestycji oraz zamieszkania.

Cel główny:

Wzrost poziomu i warunków życia mieszkańców ZBGP poprzez poprawę dostępu do miejsc pracy i usług przy efektywnym wykorzystaniu zasobów endogenicznych i wzmocnieniu funkcjonalnych powiązań zewnętrznych.

Pełny tekst programu jest dostępny na stronie internetowej:
<http://www.umwp.podkarpackie.pl/index.php/rozwoj-regionalny/programy-program-dla-bieszczad/4698-tekst-jednolity-programu-strategicznego-rozwoju-bieszczad>

**Kluczowe kierunki rozwoju
na obszarach ZBGP
(priorytety i działania strategiczne)**

❖ **Turystyka** - stworzenie z gospodarki turystycznej i przemysłu turystycznego jednej z podstawowych działalności gospodarczych Bieszczad warunkujących w sposób istotny procesy rozwojowe na tym obszarze, a w rezultacie kształtujących poziom i warunki życia jego mieszkańców.

➤ **działania główne:** koordynacja oraz poprawa funkcjonowania infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, zróżnicowanie oferty usług i produktów turystycznych, w tym z wykorzystaniem współpracy transgranicznej, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz rozwój partnerstwa na rzecz zwiększenia ruchu turystycznego i jego promocji, zwłaszcza turystyki pobytowej.

❖ **Przedsiębiorczość** - kreowanie warunków dla tworzenia nowych oraz przeciwdziałanie likwidacji istniejących miejsc pracy, przy uwzględnieniu zmian w strukturze strony popytowej i podażowej rynku pracy oraz optymalnym wykorzystaniu zasobów endogenicznych Bieszczad.

➤ **działania główne:** rozwój klastrów wzmacniających bazę ekonomiczną miast tworzących potencjalny obszar wzrostu oraz służących poszerzaniu działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, rozwój spółdzielczości, rzemiosła i grup producenckich prowadzący w szczególności do wzrostu towarowości rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego i przetwórstwa drzewnego opartych na certyfikowanych produktach regionalnych, jak również rozwój IOB.

**Kluczowe kierunki rozwoju
na obszarach ZBGP
(priorytety i działania strategiczne)**

❖ **Kapitał ludzki i społeczny** - poprawa jakości kapitału ludzkiego tworzonego przez zbiór osobistych cech mieszkańców Bieszczad takich jak wiedza, umiejętności i kompetencje, a także kapitału społecznego rozumianego jako zdolność do tworzenia relacji między mieszkańcami tego obszaru umożliwiających im łączenie indywidualnych potencjałów na rzecz poprawy efektywności podejmowanych działań, przy wykorzystaniu pracy zespołowej.

➤ **działania główne:** zwiększanie opieki i zróżnicowania oferty edukacyjnej dostosowanej do zmieniających się warunków na rynku pracy, kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie, promowanie partnerstwa społecznego i aktywności obywatelskiej oraz podejmowanie działań na rzecz włączenia społecznego.

❖ **Infrastruktura służąca poprawie dostępności i ochronie środowiska** - wzrost spójności terytorialnej Bieszczad w układzie zewnętrznym i wewnętrznym oraz poprawa i ochrona stanu środowiska przyrodniczego.

➤ **działania główne:** poprawa gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami oraz poprawa dostępności przestrzennej i cyfrowej, wykorzystanie transgranicznej infrastruktury komunikacyjnej w ruchu lokalnym i turystycznym, utrzymanie walorów środowiskowych i krajobrazowych.

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

**Przedsięwzięcia priorytetowe
o kluczowym znaczeniu dla rozwoju
obszaru ZBGP**

Przedsięwzięcia priorytetowe:

- ❖ **Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej i kolejowej Bieszczad:**
  - Modernizacja infrastruktury drogowej Bieszczad zapewniająca poprawę dostępności Bieszczad w układzie zewnętrznym (regionalnym, krajowym) oraz wewnętrznym (dostępność głównych miast oraz dostępność miejsc o szczególnej atrakcyjności turystycznej), realizowana jako krajowy projekt kluczowy w ramach wsparcia dla OSI – poprawa dostępności do dóbr i usług z uzasadnioną interwencją krajową, w tym m.in. przy wykorzystaniu Sektorowego Programu Rozbudowy Infrastruktury Drogowej.
  - Budowa i modernizacja infrastruktury kolejowej Bieszczad wraz z restytucją połączeń kolejowych w ruchu regionalnym i krajowym (w tym połączenia z Przemyślem przez terytorium Ukrainy, połączenia ze Słowacją), realizowana jako krajowy projekt kluczowy w ramach wsparcia dla OSI – poprawa dostępności do dóbr i usług z uzasadnioną interwencją krajową.
- ❖ **Czyste Bieszczady – Bieszczadzki System Gospodarki Wodno-Ściekowej i Składowania Odpadów** – projekt budowy i modernizacji instalacji wodno-kanalizacyjnych i składowania odpadów na rzecz ochrony walorów środowiskowych i krajobrazowych Bieszczad, realizowany w ramach krajowych programów operacyjnych.
- ❖ **Bieszczadzki System Gospodarki Przestrzennej** – projekt opracowania i zintegrowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z planami ochrony oraz planami zadań ochronnych przy pełnym pokryciu powierzchni ZBGP planami miejscowymi, realizowany w ramach krajowych programów operacyjnych.

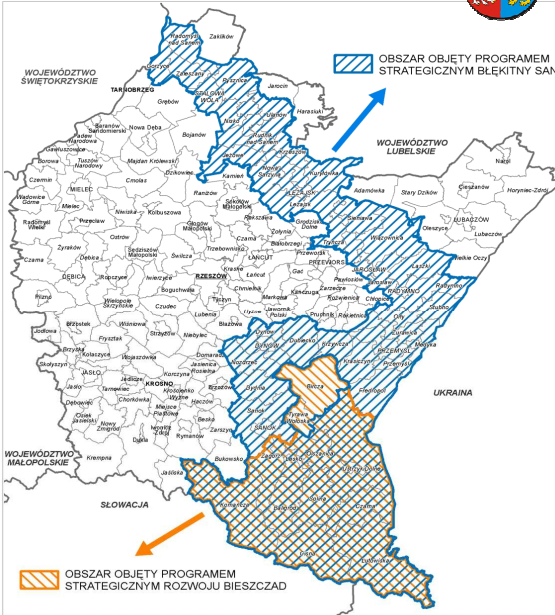

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

**Zakres terytorialny
Programu Strategicznego
Rozwoju Bieszczad oraz
Programu Strategicznego
„Błękitny San”**

Występuje zbieżność
terytorialna i programowa
Programów Strategicznych:
Rozwoju Bieszczad i „Błękitny
San”.

Mapa województwa lubelskiego z zaznaczonymi obszarami objętymi programami strategicznymi. Obszar Bieszczad jest zaznaczony siatką, a obszar Błękitny San jest zaznaczony diagonalnymi liniami. Mapa obejmuje województwa świętokrzyskie, lubelskie, małopolskie i lubelskie, oraz granice z Ukrainą i Słowacją.

Wdrażanie Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad

Kluczowe podmioty wdrażające:

- ❖ **Zarząd Województwa Podkarpackiego** – zarządzanie i nadzór nad realizacją programu.
- ❖ **Rada Programowa** - organ opiniodawczy powoływany przez Zarząd Województwa w składzie 14 osób, której pracami kieruje członek Zarządu Województwa. Skład i funkcjonowanie Rady odwołują się bezpośrednio do zasady partnerstwa oraz idei wielopoziomowego i wielopodmiotowego zarządzania.
- ❖ **Jednostki Samorządu Terytorialnego** objęte programem - podmioty przygotowujące projekty do realizacji w ramach Programu.

W celu przygotowania i realizacji projektów partnerskich JST (także indywidualnych) dla potrzeb wdrażania Programu założono angażowanie podmiotów w charakterze **Institucji Realizujących**.

Rada Programowa Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad

**uchwała Zarządu Województwa Podkarpackiego
Nr 234/4696/16 z dnia 8 listopada 2016 r.**

Skład:

14 osób (1 członek Zarządu Województwa, 2 radnych Sejmiku Województwa Podkarpackiego, 4 Dyrektorów Departamentów Urzędu Marszałkowskiego (środowisko, drogi i transport, turystyka oraz rozwój regionalny), 4 przedstawicieli JST, 1 przedstawiciel Bieszczadzkiego Parku Narodowego, 1 przedstawiciel sektora prywatnego, 1 przedstawicieli organizacji pozarządowych).

Zadania:

- ❖ opiniuje roczne sprawozdania z realizacji Programu.
- ❖ opiniuje przygotowane przez JST **propozycje zmian** jego treści lub zgłasza Zarządowi Województwa **własne projekty zmian programowych**.
- ❖ realizuje inne zadania zlecone przez Zarząd Województwa.

Sprawozdania z realizacji Programu w roku poprzedzającym, są **sporządzane do dnia 31 stycznia każdego roku kalendarzowego** i przekazywane do Rady Programowej, która po zaopiniowaniu przekazuje dokument Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

Rada Programowa Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad

Harmonogram spotkań:

- ❖ **Obowiązkowe coroczne spotkania** – przewidywana data najbliższego spotkania – luty 2017 rok.
- ❖ Posiedzenia zwoływane **na wniosek przewodniczącego lub członków Rady.**

Oczekiwania:

- ❖ Wiedza ekspercka, doświadczenie i znajomość obszaru;
- ❖ Promocja pozyskiwania środków na realizację projektów tematycznych w ramach PSRB;
- ❖ Pomoc w monitoringu.

Źródła finansowania Programu

- ❖ **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014 - 2020** (preferencje dla projektów w ramach MOF Sanok-Lesko oraz ulokowanych na obszarach wymagających szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju).
- ❖ **Krajowe Programy Operacyjne 2014-2020** – po spełnieniu warunków wynikających z zapisów programów.
- ❖ Ze źródeł wskazanych w **Kontrakcie Terytorialnym** (dla wynegocjowanych projektów).
- ❖ **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020** (preferencja w PROW, w działaniu Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich – poddziałanie 7.2, typ operacji – Gospodarka wodno-ściekowa - **8 punktów**).
- ❖ **Programy EWT 2014-2020** - wyłącznie projekty z partnerem (partnerami) z zagranicy.
- ❖ **Inne źródła publiczne lub prywatne** (np. NFOŚiGW, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej).
- ❖ **Środki własne JST.**

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Źródła finansowania Programu – Kontrakt Terytorialny

W dniu 12 grudnia 2014 roku podpisany został Kontrakt Terytorialny dla województwa podkarpackiego.

Kontrakt stanowi umowę zawartą pomiędzy Rządem RP, a Województwem Podkarpackim obejmującą realizację przedsięwzięć priorytetowych o istotnym znaczeniu dla rozwoju kraju oraz regionu.

Dokument **ustala kwotę około 21,9 mld zł.**, wstępnie przeznaczoną dla województwa do roku 2023, która posłuży finansowaniu zapisanych w Kontrakcie przedsięwzięć, zawiera listę uzgodnionych **przedsięwzięć podstawowych i warunkowych** oraz przewidywane źródła finansowania.

W wyniku negocjacji ze stroną rządową, na listę przedsięwzięć warunkowych Kontraktu wpisane zostały przedsięwzięcia pn.

- ❖ **„Kompleksowa regulacja gospodarki wodno-ściekowej miast i gmin na terenie województwa podkarpackiego (w szczególności projekty realizujące Program Strategiczny „Błękitny San”)”.**
- ❖ **„Eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia społecznego powiatów sanockiego, bieszczadzkiego i leskiego poprzez budowę Podkarpackiego Centrum Sportów Zimowych”** (finansowane ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej oraz ze środków własnych).

Finansowanie przedsięwzięcia priorytetowego objętego kontraktem terytorialnym

TERENY AGLOMERACYJNE - ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- ❖ **POIŚ 2014 – 2020:** aglomeracje powyżej 10 tys. RLM. (KPOŚK) – w ramach kontraktu wojewódzkiego ewent. w trybie ogłaszanych konkursów.

Preferowane będą projekty/przedsięwzięcie realizowane w partnerstwie wielu podmiotów, kompleksowo rozwiązujące dany problem.

- ❖ **RPO WP 2014 – 2020:** aglomeracje od 2 tys. RLM do 10 tys. RLM –w ramach ogłaszanych konkursów.

Zarząd Województwa przyjął **preferencje punktowe** dla beneficjentów realizujących projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze objętym Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad i/lub Programem Strategicznym „Błękitny San”.

TERENY NIEAGLOMERACYJNE - ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- ❖ **PROW 2014–2020** w ramach ogłaszanych konkursów,
- ❖ **WFOŚiGW w Rzeszowie** – w ramach dostępnych środków i ogłaszanych konkursów,
- ❖ **NFOŚiGW** - w ramach ogłaszanych konkursów.

Środki WFOŚiGW i NFOŚiGW – dostępne będą również dla terenów aglomeracyjnych w ramach właściwych programów.

Zarząd Województwa Podkarpackiego zawarł w dniu 20 maja 2015 roku umowę z WFOŚiGW w Rzeszowie, na mocy której Fundusz zobowiązał się m.in. do działań informacyjnych i pomocy merytorycznej JST w przygotowaniu aplikacji służących wsparciu realizacji Programu, a także zadeklarował wsparcie finansowe (w formach zwrotnych i niezwrotnych) wybranych przedsięwzięć służących poprawie stanu gospodarki wodno-ściekowej, zwłaszcza nad Zalewem Solińskim.

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

RPO WP na lata 2014-2020 jako źródło wsparcia realizacji Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad

W ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020** założone zostały **preferencje** dla projektów służących wsparciu:

- ❖ **Realizacji Programów Strategicznych „Błękitny San” i Rozwoju Bieszczad**
- ❖ **Obszarów wymagających specjalnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju regionalnego**

Dla obszaru objętego Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad są nimi tereny JST leżące w powiatach: bieszczadzkiem, leskim i przemyskim (Gmina Bircza).

- ❖ **Biegunów wzrostu (objętych Strategią rozwoju MOF)**

Dla obszaru objętego Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad - MOF Sanok-Lesko.

Preferencje dla zgłoszonych projektów nie podlegają agregowaniu.

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

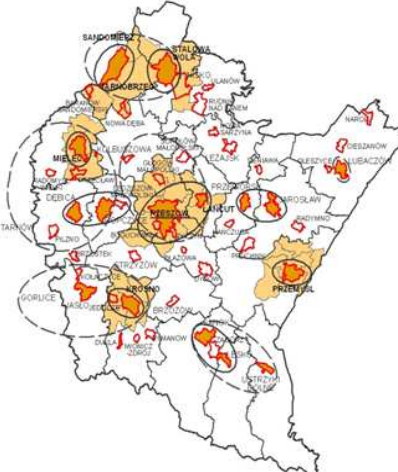
Wsparcie biegunów w RPO WP 2014-2020

Działanie/Poddziałanie/Typ projektu dla którego przewidziano konkursy dedykowane dla MOF	Alokacja na konkursy dedykowane (w zł)
1.3 Promowanie przedsiębiorczości (typ 1 Strefy Aktywności Gospodarczej)	30 000 000
1.3 Promowanie przedsiębiorczości (typ 2 Inkubatory przedsiębiorczości)	30 000 000
3.1 Rozwój OZE (bez projektów parasolowych)	25 000 000
4.2 Gospodarka odpadami (typ 1 projektu – punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych)	20 000 000
4.3.1 Gospodarka ściekowa	150 000 000
4.4 Kultura	31 000 000
5.4 Niskoemisyjny transport miejski	129 272 233,95
6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	78 629 953,30
SUMA:	493 902 187,25

Bieguny wzrostu
wyznaczone
w SRWP

❖ MOF Sanok-Lesko

Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju w ramach RPO WP 2014-2020

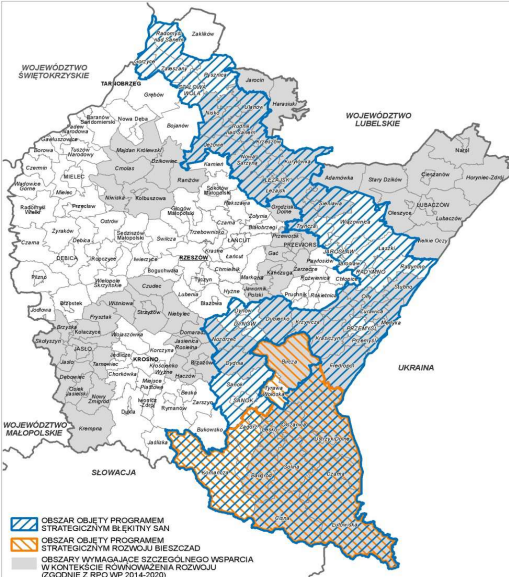

Alokacja na obszary wymagające szczególnego wsparcia.

Wsparcie obejmie projekty zgłaszane m.in. przez JST położone w 11 powiatach (w tym w pow. bieszczadzkim, leskim i przemyskim) i wyniesie łącznie **4% całkowitej alokacji RPO WP tj. ok. 346,4 mln PLN**

Zarząd Województwa Podkarpackiego przyjął wstępne założenie, że w konkursach organizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, **projekty zgłaszane przez podmioty z terenów JST objętych Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad oraz Programem Strategicznym „Błękitny San” służące realizacji tych programów**, których cele realizacyjne i zakładane efekty będą zgodne z RPO WP, powinny zostać **wspierane dodatkowymi bonusami punktowymi.**

5 pkt (działania 2.1; 4.1; 4.2; 4.3.1; 4.3.2; 4.4; 4.5)
15 pkt (działanie 6.1)

Działania służące realizacji Programu

Samorząd Województwa:

- ❖ powołanie Rady Programowej Programu,
- ❖ monitorowanie Programu,
- ❖ dalsze prace nad Kontraktem Terytorialnym w kontekście projektu SOR,
- ❖ promocja Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad i Programu Strategicznego „Błękitny San” w instytucjach zarządzających krajowymi programami operacyjnymi oraz wśród innych podmiotów – dysponentów środków publicznych i prywatnych,
- ❖ lobbowanie na rzecz wprowadzenia w krajowych programach operacyjnych specjalnych kryteriów wyboru projektów przygotowywanych przez Beneficjentów,
- ❖ promowanie projektów zintegrowanych ułatwiających montaż finansowy i prowadzących do efektów synergicznych,
- ❖ organizacja spotkań i konferencji dla interesariuszy Programu.

**Partnerzy w Programie Strategicznym
„Błękitny San”**

Oczekiwania wobec partnerów:

- ❖ Przygotowanie projektów przedsięwzięć służących realizacji Programu.
- ❖ Składanie projektów do konkursów organizowanych przez Samorząd Województwa, objętych wsparciem w ramach RPO WP 2014-2020 i PROW 2014-2020, a także do konkursów organizowanych przez instytucje zarządzające krajowymi programami operacyjnymi.
- ❖ Wspólne przygotowanie lub zlecenie (zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych) opracowania projektów partnerskich.
- ❖ **Składanie okresowych (miesięcznych) informacji o stanie zaawansowania realizacji projektów obejmujących priorytety i działania wskazane w Programie.**
- ❖ Współpraca z Radą Programową oraz z innymi podmiotami na rzecz skutecznej realizacji Programu.

System monitorowania

Podmioty zaangażowane w proces monitoringu Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad:

- ❖ Jednostki samorządu terytorialnego,
- ❖ Departamenty UMWP, ROT, PFT,
- ❖ Instytucje realizujące projekty.

Monitoring Programu:

- ❖ Oparty na zasadach oraz procedurach monitoringu i ewaluacji **SRWP 2020 oraz RPO WP 2014-2020.**
- ❖ **System sprawozdań sporządzanych przez beneficjentów realizowanych w ramach Programu przedsięwzięć** – obowiązek JST do składania informacji o wykonaniu lub stanie zaawansowania realizowanych projektów (sprawozdania miesięczne i roczne – na koniec grudnia każdego roku).
- ❖ **Sprawozdania z wykonania Planów Rocznych** dla PSRB opiniowane przez Radę Programową i przyjmowane przez Zarząd Województwa.

Priorytet	Wskaźnik
Priorytet TURYSTYKA I REKREACJA	Liczba wspartych obiektów infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej
	Liczba wspartych (rozwijanych lub nowych) produktów turystycznych
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem
	Liczba wspartych klastrow turystyczno-rekreacyjnych
	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
	Liczba wspartych klastrow turystyczno - rekreacyjnych
	Liczba wspartych obiektów edukacji ekologicznej
	Liczba obiektów powstałych jako składowa Podkarpackiego Centrum Sportów Zimowych
	Liczba wspartych obiektów o funkcjach leczniczo - rehabilitacyjnych
	Liczba utworzonych miejsc noclegowych
	Liczba zmodernizowanych schronisk górskich
	Długość zmodernizowanych lub rozbudowanych szlaków turystycznych
	Liczba punktów sieci informacji turystycznej
Priorytet PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie
	Liczba wspartych grup producentów rolnych oraz owoców i warzyw
	Powierzchnia wspartych targowisk oraz punktów sprzedaży bezpośredniej produktów lokalnych
	Liczba zwierząt utrzymywanych w systemie ekstensywnego wypasu
	Powierzchnia wspartych targowisk oraz punktów sprzedaży bezpośredniej produktów lokalnych
	Liczba wspartych centrów szkolenia i promocji rzemiosła
Priorytet KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	Liczba wspartych gospodarstw agroturystycznych
	Odszetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym
	Liczba szkół ponadgimnazjalnych o programach kształcenia dostosowanych do zmieniających się potrzeb lokalnego rynku pracy, w tym w zakresie kształcenia zawodowego
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty
	Osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu
	Liczba zrealizowanych (przeprowadzonych) kursów, szkoleń i studiów podyplomowych
Priorytet INFRASTRUKTURA SŁUŻĄCA POPRAWIE DOSTĘPNOŚCI I OCHRONIE ŚRODOWISKA	Liczba wspartych podmiotów leczniczych
	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3
	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych lotnisk lub lądowisk
	Liczba uruchomionych turystycznych przejść granicznych
	Liczba wspartych form ochrony przyrody
	Długość wybudowanej sieci szerokopasmowej
	Poprawa stanu czystości wody w rzece San zbadana (określona) przy pomocy wskaźników fitobentos i fitoplanktonu w ustalonych miejscach leżących poniżej Zalewu w Solinie i poniżej Zalewu w Myczkowcach
	Odszetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków
	Ilość sołectw objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	
Liczba wspartych placówek funkcjonujących w ramach systemu ratowniczo-internecyjno-krzysowego	
Liczba dofinansowanych instalacji odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych	

Podsumowanie

- ❖ Współpraca pomiędzy interesariuszami przy tworzeniu Programu - **realizacja zasady partnerstwa.**
- ❖ Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad jako **uszczegółowienie zapisów Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020.**
- ❖ **Koordynująca rola Zarządu Województwa Podkarpackiego.**
- ❖ Dalsze działania Zarządu Województwa Podkarpackiego - **stworzenie korzystnych warunków realizacji zapisów Programu.**
- ❖ Realizacja Programu w zasadniczym stopniu uzależniona jest od **aktywności i zdolności aplikacyjnych JST** i innych podmiotów, mających siedziby na obszarze objętym Programem.
- ❖ Powodzenie Programu **wymaga partnerskich relacji i współdziałania** między wszystkimi interesariuszami Programu.
- ❖ **System monitoringu** – istotny element zarządzania PSRB – **konieczność zaangażowania partnerów.**
- ❖ **Kluczowa rola partnerów** w procesie monitoringu.

Dziękuję za uwagę

Dr Paweł Wais
Zastępca Dyrektora
Departament Rozwoju Regionalnego